

**CRNOGORSKI ELEKTROPRENOSNI SISTEM AD
SKUPŠTINA AKCIONARA**

IZVJEŠTAJ O POSLOVANJU

CRNOGORSKOG ELEKTROPRENOSNOG SISTEMA AD ZA 2012. GODINU

Podgorica, jun 2013 godine

Sadržaj

Profil kompanije	4
Osnovni podaci	4
Nastanak i razvoj kompanije	5
Objekti elektroprenosnog sistema	5
Korisnici prenosne mreže	7
Vlasnička struktura CGES-a.....	7
Vlasnički / osnivački udio CGES-a u drugim kompanijama.....	8
Kalendar značajnih događaja u 2012. godini.....	10
Januar	10
Februar	10
Mart.....	11
April	12
Maj.....	12
Jun	13
Jul.....	13
Avgust.....	14
Septembar	14
Oktobar.....	14
Novembar	15
Decembar	15
Tehnički izvještaj.....	16
Investicije.....	16
1. Izgradnja TS 110/35/10 kV Kotor(Škaljari) i dalekovoda 110kV Tivat-Kotor	16
2. Proširenje TS 220/110/35kV Mojkovac i priključak na dalekovod 220kV Podgorica 1-Pljevlja 2 po principu ulaz-izlaz	17
3. Izgradnja TS 110/10 kV Podgorica 5, sa uklapanjem u mrežu 110 kV.....	18
4. Izgradnja i proširenje TK sistema (OPGW+TK).....	18

5. Uvođenje DV 400 kV Podgorica 2-Trebinje u TS Lastva po principu ulaz-izlaz (Lastva-Čevo).....	19
6. Izgradnja TS 400/110/35 kV Lastva	19
7. Izgradnja DV 400 kV Lastva-Pljevlja (Čevo-Pljevlja).....	20
8. Izgradnja dalekovoda 400 kV Pljevlja 2-Višegrad	20
9. Ulaganje u EES softver i hardver (prvu i drugu fazu).....	21
10. Nabavka digitalizovane sinopticke table	21
11. Proširenje SCADA sistema modulom za obzervabilnost spoljnog sistema i proracun N-1 sigurnosti	21
11. Ostali projekti	22
Održavanje.....	23
Upravljanje sistemom.....	24
Energija prenesena za potrebe potrošača u zemlji	24
Energija tranzitirana preko crnogorskog elektroenergetskog sistema	26
Kvalitet isporuke i otkazivanje prekograničnih kapaciteta.....	27
Socijalna odgovornost.....	28
Regulatorni okvir	29
Korporativni podaci	30
Odbor direktora.....	30
Menadžment	30
Zarade i naknade	31
Zarade.....	31
Naknade.....	31
Kratkoročni i dugoročni bonusi	31
Ostale beneficije.....	31
Nova sistematizacija	31
Zaposleni	33
Finansijski izvještaj	34
FINANSIJSKI REZULTATI ZA 2012	34
Bilans uspjeha.....	34
Bilans stanja.....	36
Novčani tokovi gotovine.....	37
Članstvo na berzi i akcije CGES-a.....	38

Profil kompanije

Osnovni podaci

Crnogorski elektroprenosni sistem a.d. (CGES) registrovan je kao akcionarsko društvo u Centralnom registru privrednih subjekata 27.3.2010. godine, pod brojem 40008972. Osnovna djelatnost Društva je prenos električne energije, šifra 3512, za koju je i licencirano od strane Regulatorne agencije za energetiku.

Licenca za prenos električne energije, izdata je na osnovu člana 37 i člana 55 Zakona o energetici, Službeni list Crne Gore broj 28/10, člana 18 Statuta Regulatorne agencije za energetiku, Službeni list Crne Gore broj 7/11 i Odluke Odbora Regulatorne agencije za energetiku o izmjeni Licence za prenos električne energije broj 11/1541-1 od 11.7.2011., a upisana u registru izdatih licenci pod brojem L-E-007.

Kao nacionalni operator prenosa električne energije, CGES je zadužen za razvoj, eksploataciju, upravljanje i održavanje prenosne mreže na teritoriji Crne Gore, a sve u cilju stabilnog rada elektroenergetskog sistema i pouzdanog prenosa električne energije od proizvodnih objekata do velikih potrošača i distributivne mreže, kao i omogućavanja razmjene električne energije sa susjednim elektroenergetskim sistemima.

Pored osnovne, CGES obavlja i djelatnosti postavljanja električnih instalacija i opreme, projektovanja građevinskih i drugih objekata, grubih građevinskih radova, ostalih građevinskih i specijalizovanih radova,

kao i telekomunikacija, za koju je licenciran od strane Agencije za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost.

Nastanak i razvoj kompanije

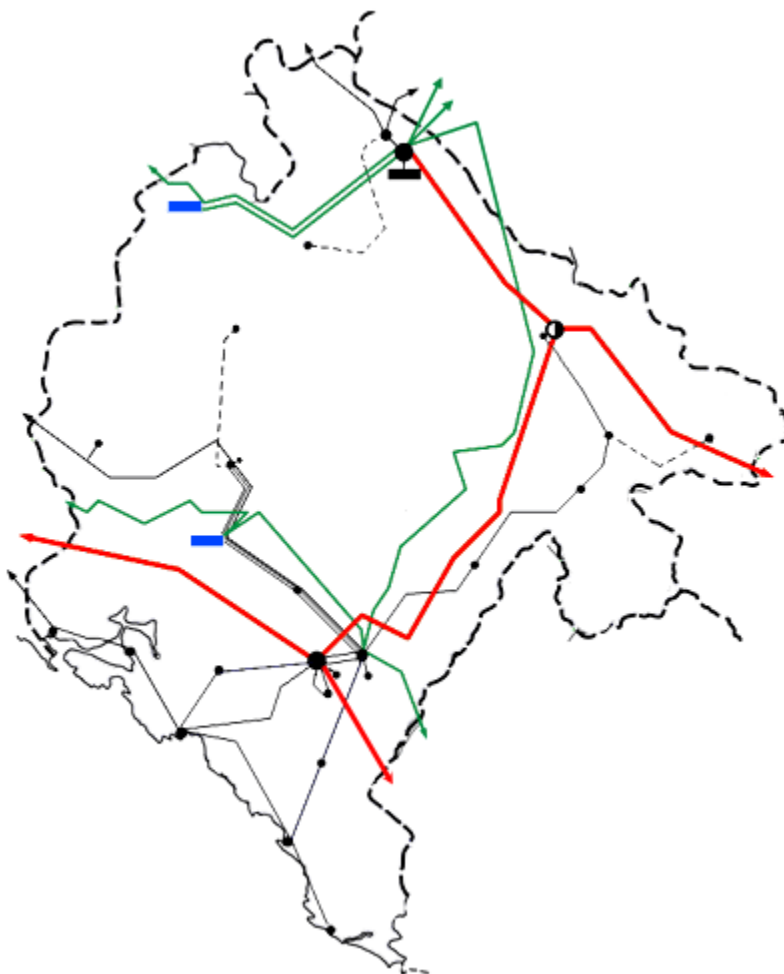
Iskustvo u obavljanju osnovne djelatnosti Društvo temelji na višedecenijskom radu u različitim organizacionim oblicima još od izgradnje prve trafostanice prenosne mreže u Crnoj Gori – TS 110/35kV Nikšić, koja je puštena u pogon preko dalekovoda 110kV Nikšić – Bileća 1. Jula 1957. godine. Pripreme za ovaj čin počele su još 1954. godine, 8. januara, kada je osnovano je preduzeće "Dalekovod" - Titograd čija je djelatnost bila izgradnja dalekovoda i trafostanica. U okviru svoje djelatnosti ovo preduzeće je obavljalo prenos, transformaciju električne energije i održavanje objekata prenosne mreže i pokrivalo je južni i centralni dio tadašnje Socijalističke Republike Crne Gore. 1. maja 1955. godine u Bijelom Polju je osnovan "Elektroprenos - Bijelo Polje" za sjeverni dio Republike, koji je 15. jula 1957. godine pripojen preduzeću "Dalekovod"-Titograd. Od samog osnivanja, u sastavu ovog preduzeća postojala su dva pogona, jedan za prenos, transformaciju električne energije i održavanje objekata prenosne mreže i drugi za izgradnju objekata prenosne mreže. Od 1961. godine preduzeće posluje pod nazivom "Elektrocrnogora" – Titograd. U integracionim procesima s kraja sedamdesetih godina prošlog vijeka, kompanija postaje sastavni dio Elektroprivrede Crne Gore, koja prolazeći razne organizacione oblike, 1998. godine postaje akcionarsko društvo.

Odlukom Skupštine akcionara Elektroprivrede Crne Gore a.d. Nikšić, koja je bila direktna posljedica usvajanja relevantnih preporuka i regulativa Evropske Unije o deregulaciji energetskog sektora izvršeno je restrukturiranje putem odvajanja uz osnivanje novog akcionarskog društva. Odlukom br. 10-00-3204 od 23.03.2009. godine osnovano je Akcionarsko društvo Prenos Podgorica, koje je preimenovano u Crnogorski elektroprenosni sistem a.d. odlukom Skupštine akcionara na sjednici održanoj 25.6.2010. godine

Objekti elektroprenosnog sistema

Elektroprenosni sistem u Crnoj Gori, prema Zakonu o energetici čine postrojenja i dalekovodi 110kV, 220kV, 400kV napona, kao i transformatori prenosnog odnosa 400/220kV, 400/110kV, 220/110kV i 110/35kV. Dalekovodnu mrežu elektroprenosnog sistema čine:

- 33 dalekovoda 110 kV ukupne dužine 603,6 km,
- 8 dalekovoda 220 kV ukupne dužine 348,1 km i
- 5 dalekovoda 400 kV ukupne dužine 284,3 km.

Slika 1 – Elektroprenosni sistem Crne Gore

Ovako izgrađena prenosna mreža omogućava dobru povezanost mreže u Crnoj Gori sa susjednim sistemima na sva tri naponska nivoa, pa je sistem Crne Gore sa susjednim elektroenergetskim sistemima je povezan:

- sa elektroenergetskim sistemom Srbije, preko dva 220 kV DV (Pljevlja 2 – Bajina Bašta i Pljevlja 2 - Požega), kao i sa 110 kV DV Pljevlja 1 - Potpeć,
- sa elektroenergetskim sistemom Kosova, preko jednog 400 kV DV Ribarevine - Peć,
- sa elektroenergetskim sistemom Bosne i Hercegovine preko jednog 400 kV DV (Podgorica 2 - Trebinje), dva 220 kV DV (HE Perućica - Trebinje i HE Piva - Sarajevo), te sa dva 110 kV DV (H. Novi – Trebinje i Vilusi/Nikšić - Bileća), i
- sa elektroenergetskim sistemom Albanije preko 400 kV DV Podgorica 2 - Tirana/Elbasan i 220 kV DV Podgorica 1 - Vau Dejes.

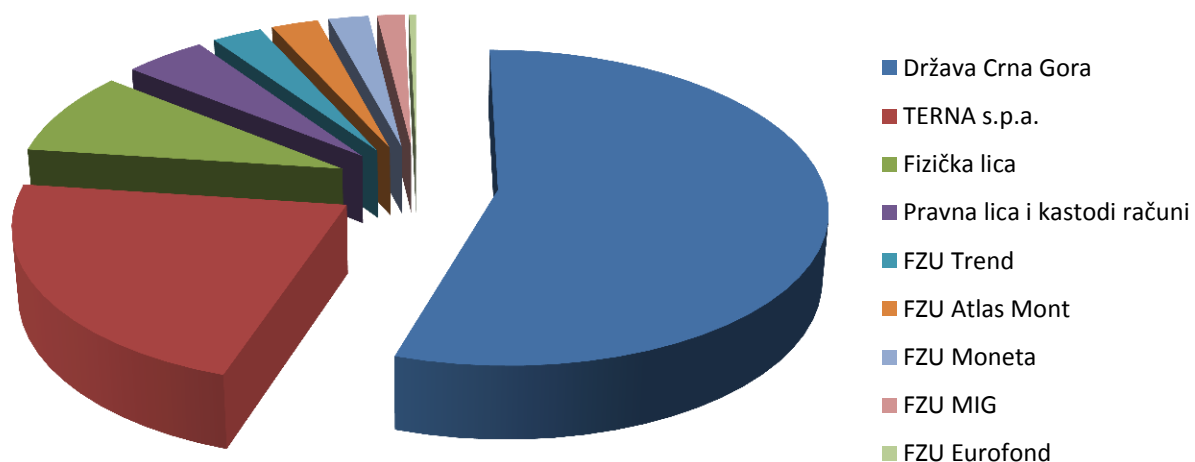
Korisnici prenosne mreže

Na elektroprenosnu mrežu u vlasništvu CGES-a danas su priključene tri velike elektrane – HE Perućica, HE Piva i TE Pljevlja, kao i tri direktna potrošača – Kombinat aluminijuma Podgorica, Željezara Nikšić i Željeznička infrastruktura Crne Gore, dok preko distributivne mreže električnom energijom indirektno napaja oko 370.000 registrovanih distributivnih potrošača.

Osim proizvođača i snabdjevača električnom energijom, koji su licencirani za obavljanje elektroenergetskih djelatnosti na teritoriji Crne Gore, prenosnu mrežu, u cilju pristupa prekograničnim prenosnim kapacitetima, koristi i dvadesetak regionalnih trgovaca električnom energijom.

Vlasnička struktura CGES-a

Većinski vlasnik Crnogorskog elektroprenosnog sistema a.d. je država Crna Gora. Nakon potpisivanja ugovora o strateškom partnerstvu sa italijanskim nacionalnim operatorom prenosa, kompanijom TERN s.p.a. ona je postala drugi po veličini vlasnik sa ukuono 22.09% akcija. Na 31.12.2012. godine fizička lica bila su u posjedu 8.67% akcija, pravna lica i kastodi računi 4.61%, dok je ostatak pripadao fondovima zajedničkog ulaganja.

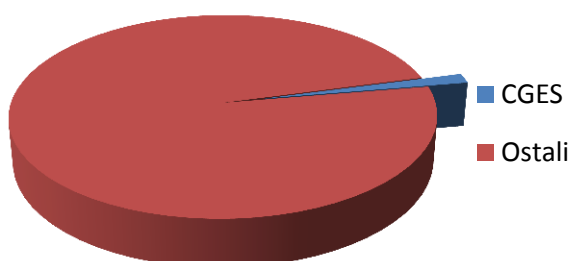

Grafik 2 – Vlasnička struktura CGES-a na dan 31.12.2012. godine

Vlasnički / osnivački udio CGES-a u drugim kompanijama

Osim vlasništva nad objektima prenosne mreže, CGES posjeduje i vlasnički udio u Invest Banci Montenegro u procentu od 1.53%, a jedan je od četiri ravnopravna osnivača i vlasnika Elektroenergetskog koordinacionog centra sa sjedištem u Beogradu (EKC). Formiran sa svrhom koordinacije rada elektroenergetskih sistema Crne Gore, Srbije i Makedonije, EKC je prerastao u referentnu konsultantsku kuću na prstoru Jugoistočne Evrope, a CGES-u i ostalim vlasnicima predstavlja permanentnu pomoć, kako u operativnom radu, tako i na planu strateškog planiranja.

 Invest Banka Montenegro

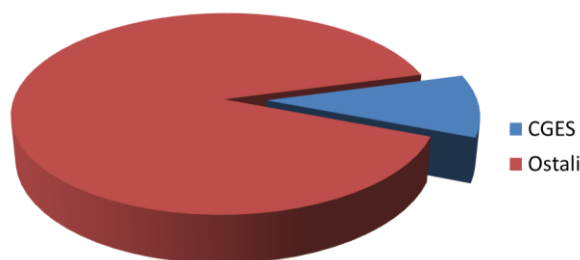
Grafik 3 – Vlasnički udio CGES-a u Invest Banci Montenegro

Grafik 4 - Vlasnički udio CGES-a u EKC-u

Prateći primjer formiranja sedam evropskih regiona, a u skladu sa Regulativom evropske komisije 1228/2003, Ministarski savjet Energetske zajednice donio je odluku o formiranju VIII Regiona 27. Juna 2009. Godine, sa ciljem implementacije zajedničkih procedura upravljanja zagušenjima u prenosnoj mreži na prostoru zemalja članica. U skladu sa odredbama Regionalnog akcionog plana o otvaranju veleprodajnog tržišta i Evropskim ciljnim modelom za trgovinu električnom energijom, operatori prenosa iz Slovenije, Hrvatske, Bosne i Hercegovine, Rumunije, Crne Gore, Albanije, Makedonije, Kosova, Grčke i Turske, formirali su 13. Juna 2012. godine projektnu kompaniju sa sjedištem u Podgorici čiji je cilj da stvori preduslove za rad regionalne aukcijske kuće za dodjelu prekograničnih prenosnih kapaciteta.

 PTC SEE CAO

Grafik 5 – Osnivački udio CGES-a u PTC SEE CAO

CGES je jedan od deset ravnopravnih osnivača, a svojom gostoprimstvom i pomoći u inicijalnim fazama formiranja kompanije nastojao da omogući njeno što brže uspostavljanje.

Kalendar značajnih događaja u 2012. godini

Januar

1.1.2012. Višegodišnja metodologija i Zakon o javnim nabavkama

Nova 2012. godina počela je sa krupnim promjenama zakonskog i regulatornog okvira u kojem kompanija posluje. Na sjednici održanoj posljednjeg radnog dana 2011. godine, Odbor Regulatorne agencije za energetiku, donio je Metodologiju za utvrđivanje regulatornog prihoda i cijena za korišćenje prenosnog sistema električne energije. Ovim dokumentom po prvi put je definisan višegodišnji regulatorni period, kojim je obezbijeđen viši stepen stabilnosti regulatornog okruženja u kojem operator prenosnog sistema posluje, kao i proaktivana politika nadzora rada od strane Agencije.

Prvog dana 2012. godine stupio je na snagu i novi Zakon o javnim nabavkama, a prilagođavanje njegovim odredbama i od strane naručioca i od strane ponuđača obilježiće gotovo cijelu kalendarsku godinu, uzrokujući usporavanje realizacije planiranih nabavki roba i usluga.

23.1.2012. Pravila za funkcionisanje prenosnog sistema električne energije

Nakon detaljne i opsežne pripreme, javnih konsultacija, usvajanja na organima Društva i odobravanja od strane Regulatorne agencije za energetiku, 23.1.2012. godine nova Pravila za funkcionisanje prenosnog sistema električne energije objavljena su u Službenom listu Crne Gore, broj 5/2012. Dokument, na način usklađen sa savremenim izazovima rada operatora prenosnog sistema, utvrđuje minimum tehničkih, planskih i radnih uslova za povezivanje na prenosni sistem i interkonekciju sa ostalim sistemima, kao i za rad i način upravljanja sistemom. Zasnovan je na principima pravičnosti, nediskriminatornosti i nepristrasnosti.

Februar

11.2.2012 Vanredno stanje

Od početka februara 2012. godine, elektroprenosna mreža, kao i ostatak infrastrukture u Crnoj Gori, polagala je praktičan ispit iz pripremljenosti za ekstremne zimske uslove rada i spremnosti za hitne havarijske intervencije.

Prema izvještajima nacionalnog hidrometeorološkog zavoda, kombinacija i istovremenost više snažnih ciklonskih aktivnosti, uslovili su naglo formiranje visokog sniježnog pokrivača koji je u pojedinim mjestima oborio dotadašnje rekorde, registrovane za više od pola vijeka od kako se vrše organizovana sistematska mjerenja, u skladu sa standardima Svjetske meteorološke organizacije (WMO). Veliki zimski dodatni teret, jaki vjetrovi, minimalna prohodnost puteva, samo su dio izazova sa kojima su se ekipe održavanja suočavale i prije nego je Savjet za odbranu i bezbjednost Crne Gore, 11. februara, proglasio vanredno stanje na teritoriji cijele države.

O kvalitetu CGES-ovog odziva na izazov, najbolje govori sljedeća činjenica: ukupna neisporučena energija iz prenosne mreže, u periodu koji je neposredno prethodio proglašenju vanrednog stanja i tokom istog, procijenjena je na 304MWh. U istom periodu, ostalim distributivnim potrošačima u Crnoj Gori isporučeno je 20.028 MWh električne energije, pa procenat neraspoloživosti energije iz prenosne mreže nije prelazio 1.5% ni prilikom najkritičnijih kvarova u elektroprenosnom sistemu.

Mart

5-8.3.2012.

Regionalna Dispečerska radionica

U okviru permanentnog sprovođenja programa obuke i razmjene iskustava operatera prenosnog sistema, koje svi regionalni centri realizuju u skladu sa preporukama ENTSO-E Operativnog priručnika, CGES je u Martu 2012. godine bio domaćin Regionalne dispečerske radionice. Aktivno učešće uzeli su, osim domaćina i dispečeri iz Elektromreže Srbije, Nezavisnog operatora sistema Bosne i Hercegovine, slovenačkog ELES-a, hrvatskog HEP-OPS-a, makedonskog MEPSO-a i albankog OST-a.

Slika 6 – Učesnici radionice

Ideja redovne organizacije sličnih radionica direktna je posljedica potrebe dobre međusobne komunikacije operativnog osoblja susjednih sistema, ali i neophodnosti permanentne inovacije znanja i razmjene iskustava.

12. – 16.3.2012. Javne konsultacije

Cijeneći transparentnost prilikom realizacije najznačajnijeg projekta kompanije neophodnom, Crnogorski elektroprenosni sistem a.d. pozvao je zainteresovanu javnost da uzme učešće na konsultacionim sastancima vezano za Projekat izgradnje 400 kV dalekovoda od Lastve Grbaljske do Pljevalja sa pratećom infrastrukturom. Konsultacini sastanci održani na Cetinju, u Pljevljima, na Đurđevića Tari i u Lastvi Grbaljskoj, sa neposredno zainteresovanim stanovništvom, te u Podgorici posebno sa državnim institucijama, a posebno sa nevladinim organizacijama.

Osim neposrednog upoznavanja javnosti sa projektom, primjedbe i sugestije sa konsultacija poslužile su kao osnova za dalje faze izrade projektnih rješenja. Sami poziv prvi je ove prirode organizovan od strane CGES-a i predstavlja početak primjene novog pristupa komunikacije sa javnošću, kod realizacije velikih infrastrukturnih projekata.

27.3.2012. Interesovanje finansijskih institucija

Nakon početka ozbiljnih razgovora na temu obezbjeđenja finansijskih sredstava za potrebe realizacije izgradnje mrežne infrastrukture povezane sa podmorskim elektroenergetskim kablom između Crne Gore i Italije, Evropska banka za rekonstrukciju i razvoj i njemačka KfW banka, uputile su CGES-u i Ministarstvu finansija zajedničko pismo, kojim izražavaju zajedničku spremnost za učešće u finansiranju. Istovremeno, banke su ukazale i na potrebu pospješivanja donošenja odluke o izdavanju odgovarajućih garancija.

April

19.4.2012. Konstituisan MEDTSO

Ne dovodeći u pitanje značaj ENTSO-e kao krovne organizacije evropskih operatora prenosa, grupa od sedamnaest mediteranskih kompanija saglasila se sa potrebom osnivanja organizacije koja će se fokusirati na kordinaciju razvojnih planova elektroprenosnih mreža zemalja Mediterana. Organizaciju čine prenosne kompanije Albanije, Alžira, Kipra, Egipta, Francuske, Grčke, Izraela, Italije, Jordana, Libije, Crne Gore, Maroka, Portugala, Slovenije, Španije, Tunisa i Turske.

Maj

7.5.2012. Kotacija CGES-a na a listi Montenegroberze

Niz pozitivnih poslovnih rezultata Društva, ali i atraktivnost akcija na ne posebno aktivnom crnogorskom tržištu hartija o vrijednosti, rezultirali su pozitivnim odgovorom Odbora direktora CGES-a na inicijativu Montenegroberze o kotaciji kompanije na A-listi.

Kotacija na A-listi je potvrda kvaliteta same hartije od vrijednosti, a posredno i niza preduslova koja kompanija ispunjava u pogledu korporativne kulture. Kotacija i izvještaji berze dodatno će povećati transparentnost rada kompanije.

Jun

13.6.2012

Formiran PTC SEE CAO

U skladu sa odredbama Regionalnog akcionog plana o otvaranju veleprodajnog tržišta i Evropskim ciljnim modelom tržišta električne energije, operatori prenosa iz Slovenije, Hrvatske, Bosne i Hercegovine, Rumunije, Crne Gore, Albanije, Makedonije, Kosova, Grčke i Turske, formirali su 13.Juna 2012. godine projektnu kompaniju sa sjedištem u Podgorici čiji je cilj da stvori preduslove za rad regionalne aukcijske kuće za dodjelu prekograničnih prenosnih kapaciteta. PTC SEE CAO (Project Team Company in charge of establishing South-East Europe Coordinated Auctioning Office, odnosno Projektna kompanija sa zadatkom formiranja Aukcijske kuće za koordinisanu dodjelu prekograničnog prenosnog kapaciteta u Regionu Jugoistočne Evrope).

CGES je jesadn od deset ravnopravnih osnivača. U inicijalnom periodu, osim nesebične pomoći u ljudskim resursima stavljenim na raspolaganje novoj kompaniji za prvu godinu rada, CGES je, u znak podrške ukupnom procesu PTC SEE CAO omogućio jednogodišnji boravak u prostorijama Nacionalnog dispečerskog centra, opremljenim svim neophodnim infrastrukturnim pretpostavkama za rad visokosofisticiranih softverskih sistema.

27.6.2012.

Skupština akcionara – Odluka o raspodjeli dobiti

Akcionarsko društvo brigu o svojim vlasnicima najbolje pokazuje pozitivnim poslovnim rezultatom i odlukama o raspodjeli poslovne dobiti. Po prvi put od svog osnivanja, na skupštini akcionara održanoj 27.6.2012. godine, donesena je odluka o raspodjeli dobiti ostvarene u 2011. godi ni u iznosu od 3.5 miliona Eura.

Ovo je ujedno i prva podijeljena dividenda iz jedne elektroenergetske kompanije u Crnoj Gori od završetka procesa masovne vaučerske privatizacije.

Jul

25.7.

Nova organizacija i sistematizacija

Fokusiranje kompanije na intenzivan investidioni ciklus koji je otpočet dokapitalizacijom od strane Terna s.p.a. u 2011. godini, zahtijeva i organizacione promjene. Promjenma u Julu 2012. godine ojačana je Služba za planiranje mreže i razvoj, iniciran je pokušaj osavrmenjavanja Službe eksploatacije, a sve kroz internu preraspodjelu radne snage i bez uvećanja ukupnog broja zaposlenih.

Avgust

1.8.2012. Počeo prvi trogodišnji regulatorni period

Primjena Metodologije za utvrđivanje regulatornog dozvoljenog prihoda i cijena za korišćenje prenosnog sistema električne energije na prvi trogodišnji regulatorni period počela je 1.8.2012. godine. Regulatorne godine se završavaju 31.7.2013. godine, 31.7.2014. godine i 31.7.2015. godine, a jasno određenim cijenama za cijeli period omogućeno je zainteresovanim korisnicima, ali i samom operatoru prenosa adekvatno planiranje i prilagođavanje djelovanja regulatornom okviru.

Septembar

13.09.2012 Kupljen dio opreme za Povezanu mrežnu infrastrukturu

Potpisivanjem ugovora broj 10155 za isporuku i ugradnju 2 trofazna, uljna autotransformatora za spoljnu ugradnju sa pratećom opremom, sa kinsekim proizvođačem CHINT Electric Co. Ltd. Šangaj, 13.09.2012. godine, ukupne vrijednosti 3.180.000,00 EUR (trimilionastotinuosamdesethiljada eura), CGES je krunisao višemjesečne aktivnosti i počeo značajno investiranje u realizaciju projekta podmorske interkonekcije sa Italijom i Povezane infrastrukture.

20.9.2012. Prva Sjednica Stručnog savjeta CGES-a

U okviru organizacionih promjena i priprema za suočavanje sa operativnim tehničkim izazovima, rješenjem Izvršnog direktora formiran je Stručni savjet CGES-a, kao najviše stručno-tehničko savjetodavno tijelo. Savjet čine najiskusniji elektroenergetski stručnjaci u Društvu, a već na prvim zasjedanjima Savjet je pokazao punu opravdanost svog postojanja.

28.9.2012. Novi snabdjevač

Regulatorna agencija za energetiku izdala je treću licencu za snabdijevanje električnom energijom. Nosilac licence broj L-E-014 je Montenegro Bonus d.o.o. Cetinje i prvi je snabdjevač koji nije nastao razdvajanjem nekada vertikalno integrisane EPCG, sa kojim je CGES potpisao ugovor o korišćenju prenosne mreže za potrebe snabdijevanja potrošača u zemlji.

Oktober

1.10.2012 KAP smanjio potrošnju

Najveći pojedinačni potrošač električne energije u Crnoj Gori, 1.10.2012. godine smanjio je svoju potrošnju sa prosječnih 160MWh/h na 84 MWh/h. Nakon ovog, drugog po redu smanjenja snage potrošnje, uslovljenog prije svega globalnim problemima u plasmanu sirovog aluminijuma, crnogorski elektroenergetski sistem došao je u zonu izbalansiranog

odnosa proizvodnje i potrošnje na godišnjem nivou. Istovremeno, smanjenje potrošnje električne energije, a time i proizvodnje fabrike, bilo je najava ozbiljne krize energetskeg sektora i relacija KAP -licencirani snabdjevači - operator prenosnog sistema – operator tržišta – Regulator – Ministarstvo ekonomije.

18.10.2012 **Deseti Ministarski savjet**

Deseta sjednica Ministarstvom savjeta Energetske zajednice održana je u Budvi 18.10.2012. godine. Na sjednici je usvojena Energetska strategija Energetske zajednice i izabran novi direktor Sekretarijata Energetske zajednice.

Novembar

21.11.2012. **Počelo napajanje potrošača iz TS Podgorica 5**

Priključenjem i puštanjem pod napon 10 kV kabla »Gintaš«, počelo je napajanje potrošača sa nove trafostanice 110/10 kV »Podgorica 5« snage 2 x 31,5 MVA. Trafostanica Podgorica 5 ima veliki značaj za povećanje kvaliteta napajanja distributivnih potrošača na teritoriji Glavnog grada, a posebno za napajanje buduće servisno-uslužne zone na području Podgorice, odnosno predstavlja dugoročno rješenje za rastuće energetske zahtjeve.

Decembar

3. i 4.12.2012. **Drugi regionalni samit operatora prenosne mreže Jugoistočne Evrope**

Tradicionalo dobra komunikacija regionalnih elektroprenosnih kompanija, upućenost na operativnu saradnju, harmonizovan razvoj i eksploataciju resursa, kao i iskustva sa I Samita održanog u Skoplju, bili garancija konstruktivne i korisne razmjene informacija, kao i motiv da CGES organizuje II Regionalni samit. I ovaj susret regionalnih operatora prenosa na najvišem nivou, bio je dobra prilika za dalji razvoj i jačanje međusobne saradnje, posebno imajući u vidu da su se svi regionalni operatori prenosa odazvali pozivu i prisustvom svojih najviših delegacija dali na punom značaju ovom događaju.

Tehnički izvještaj

Investicije

U 2012-toj godini vođene su aktivnosti na realizaciji svih planiranih investicionih projekata. Ukupan rezultat može se, bez ustezanja okarakterisati kao veoma dobar. Ipak, na realizaciju plana značajno su uticale procedure javnih nabavki, u skladu sa novim Zakonom o javnim nabavkama koji je u primjeni od 01.01.2012.god. Problem su bile teškoće u pripremi tenderske dokumentacije i činjenica da i ponuđači često prave formalne propuste. Procedurom odabira najpovoljnijeg ponuđača prema Zakonu se ne vrednuju reference izvođača, što dovodi do toga da se često kao najpovoljniji biraju ponuđači koji nemaju dovoljno iskustva u obavljanju poslova koji su predmet nabavke, što se dalje odražava na brzinu i kvalitet izvedenih radova. U daljem tekstu je dat opis svih investicionih projekata i aktivnosti koje su vođene u 2012.godini.

1. Izgradnja TS 110/35/10 kV Kotor(Škaljari) i dalekovoda 110kV Tivat-Kotor (br.projekta IPI001)

Izgradnja TS 110/35/10 kV Kotor i dalekovoda 110 kV Tivat-Kotor je projekat koji je neophodno realizovati kako bi se jedan od najznačajnijih turističkih centara Crne Gore povezao na prenosnu mrežu i time značajno smanjio problem napajanja električnom energijom.

Realizacija projekta podrazumijeva:

1. Izgradnju TS 110/35 kV Kotor,
2. izgradnju dalekovoda 110 kV Tivat –Kotor
3. proširenje TS 110/35 kV Tivat-izgradnja 110 kV DV polja Kotor

Za 2012.god. bio je planiran odabir najpovoljnijeg ponuđača za realizaciju projekta po principu "ključ u ruke" i uplata avansa za prve dvije komponente projekta i završetak radova za treću komponentu projekta.

Proširenje TS 110/35 kV Tivat-izgradnja 110 kV DV polja Kotor je realizovana u 2012.godini.

U prva tri kvartala 2012.godine, dva puta je obavljen postupak javne nabavke za izgradnju TS Kotor i DV Tivat-Kotor. Prvi postupak je obustavljen zbog neusaglašenosti tenderske dokumentacije sa Zakonom a u okviru drugog je odabran najpovoljniji ponuđač i sa istim sklopljen ugovor za TS Kotor dok su za DV Tivat-Kotor sve prispjele ponude (dvije) bile neispravne i tender je ponovo objavljen krajem 2012.godine. U 2012.godini je potpisan ugovor po principu "ključ u ruke" i uplaćen avans za TS Kotor ali treći postupak javne nabavke za dalekovod nije okončan.

2. Proširenje TS 220/110/35kV Mojkovac i priključak na dalekovod 220kV Podgorica 1-Pljevlja 2 po principu ulaz-izlaz (br.projekta IPI002)

Proširenje TS 220/110/35 kV Mojkovac sa priključkom na 220 kV mrežu povezivanjem na DV 220 kV Podgorica-Pljevlja po principu "ulaz-izlaz" i raspletom 110 kV vodova je potrebno realizovati kako bi se povećala sigurnost u napajanju električnom energijom područja Kolašina i Mojkovca. Potrebno je napomenuti da će sigurnost napajanja potrošača električnom energijom uz zadovoljenje kriterijuma sigurnosti n-1 biti realizovano tek ugradnjom još jednog energetskog transformatora 110/35 kV. Hitnost realizacije dijela Projekta koji se odnosi na 220 kV postrojenje i dalekovod je smanjena realizacijom 400/110 kV transformacije u TS Ribarevine ali je djelimično uslovljena realizacijom kredita WB kojim je nabavljen najveći dio opreme kako za TS tako i za DV 220 kV.

Realizacija projekta podrazumijeva:

1. Rekonstrukciju TS Mojkovac-formiranje sabirničkog sistema i opremanje dva dalekovodna, jednog trafo, dva mjerna i jednog sektionog polja 220 kV,
2. Izgradnju priključnog dalekovoda 220 kV,
3. Izgradnju raspleta 110 kV dalekovoda B.Polje-Mojkovac i Kolašin-Mojkovac,
4. Ugradnju novog energetskog transformatora 110/35 kV sa pripadajućim poljima

Za 2012.god. je planiran odabir najpovoljnijeg ponuđača za realizaciju projekta po principu "ključ u ruke" za rasplet 110 kV dalekovoda i realizacija svih građevinskih radova za komponente 1 i 2.

U 2012.godini odabran je najpovoljniji ponuđač za realizaciju projekta po principu "ključ u ruke" za rasplet 110 kV dalekovoda i izvedeni svi radovi uz prethodno pribavljenu građevinsku dozvolu. Takođe su riješeni imovinsko pravni odnosi, pribavljena građevinska dozvola i za prve dvije komponente projekta i sa radovima se počelo 06.07.2012. Realizacija se nije odvijala u skladu sa planiranom dinamikom zbog problema vezanih za građevinske radove u TS Mojkovac (veći obim radova od projektom predviđenih a uzrokovano situacijom na terenu uočenom u toku izvođenja radova) i problema oko isporuke stubne konstrukcije za dalekovod. Za komponentu 4 je uzrađen projektni zadatak za izradu idejnog projekta, objavljen tender i odabran najpovoljniji ponuđač i potpisan ugovor.

3. Izgradnja TS 110/10 kV Podgorica 5, sa uklapanjem u mrežu 110 kV (br.projekta IPI004)

Izgradnja TS 110/10 kV Podgorica 5 sa uklapanjem u mrežu 110 kV je projekat koji se realizuje radi rješavanja radijalnog napajanja TS Podgorica 3 i obezbjeđenja uslova za napajanje brzo rastućeg konzuma Podgorice.

Projekat je u završnoj fazi realizacije i podrazumijeva:

- izgradnju nove TS 110/10(20) kV Podgorica 5,
- izgradnja novog dvostrukog dalekovoda 110 kV Al-Fe Podgorica 5 –KAP I ,
- izgradnja kabla 110 kV TS Podgorica 5–TS Podgorica 3, sa proširenjem TS 110/10 kV Podgorica 3.

Svi elementi projekta su završeni osim izgradnje 110 kV kabla. U 2012.godini sproveden je postupak proglašenja javnog interesa za privremenu eksproprijaciju zemljišta za trasu kabla i pribavljena građevinska dozvola. Takođe su završeni radovi na proširenju TS Podgorica 3 i pribavljena upotrebna dozvola za TS Podgorica 5. Projekat je realizovan u skladu sa planom za 2012.god.

4. Izgradnja i proširenje TK sistema (OPGW+TK) (br.projekta IPI005)

Projekat izgradnje telekomunikacionog sistema se realizuje od 2007.god. radi povećanje efikasnosti i pouzdanosti energetskog sistema u Crnoj Gori kroz veću sigurnost snabdijevanja i bolju integraciju na regionalnim tržištima. Projekat se u dijelu nabavke opreme finansira iz kreditnih sredstava Svjetske banke a izrada projekta dokumentacije i ugradnja se finansira iz sredstava CGES-a.

Realizacija projekta podrazumijeva telekomunikacionu (TK) i OPGW komponentu.

U 2012.god. je planirana:

- nabavka i ugradnja OPGW-a na DV 400 kV Ribarevine-Kosovo, DV 110 kV Podgorica 1-Podgorica 3, DV 110 kV Berane-Ribarevine, DV 110 kV Ribarevine-Mojkovac, DV 110 kV Virpazar-Bar, DV 110 kV Bar-Ulcinj, DV 110 kV Andrijevice-Berane i DV 2x110 kV Podgorica-Perućica (dionica Podgorica-Danilovgrad),
- Proširenje TK mreže sa opremom za TS Andrijevice, Danilovgrad, Ulcinj, Vilusi i Podgorica 3.

U 2012.godini realizovan je postupak odabira ponuđača za isporuku OPGW-a i pripadajuće spojne opreme i ispitivanje opreme što je u skladu sa planom kao i isporuka opreme.

Realizovana je tenderska procedura i potpisan ugovor za isporuku sistema za nadgledanje optičke mreže.

Za ugradnju OPGW-a su sprovedena 2 postupka javne nabavke-prvi je zbog formalnih razloga poništen a nakon drugog postupka je odabran najpovoljniji ponuđač i sa istim potpisan ugovor. Ponavljanje postupka javne nabavke je uticalo na dinamiku ove komponente projekta ali i pored toga dinamika realizacije cijelog projekta je brža od plana.

Dio investicija planiran za 2013 godinu je realizovan u 2012. godini. Riječ je o ugovorima za nabavku opreme, koji se finansiraju iz kredita Svjetske banke.

5. Uvođenje DV 400 kV Podgorica 2-Trebinje u TS Lastva po principu ulaz-izlaz (Lastva-Čevo)

Projekat podrazumijeva izgradnju DV 2x400 kV Lastva-Trebinje i Lastva-Pljevlja i DV 400 kV Lastva-Podgorica dionice Lastva-Čevo.

U predmetnom periodu izvještavanja vođene su aktivnosti:

- oko obezbjeđenja kreditnih sredstava,
- odabran je konsultant za pripremu tendera za Izvođača za realizaciju projekta po principu "ključ u ruke",
- završen idejni projekat,
- izrađen elaborat eksproprijacije zemljišta za sva stubna mjesta i dio trase dalekovoda,
- izvršena je procjena vrijednosti zemljišta za stubna mjesta i uplaćeno oko ½ iznosa na poseban račun Ministarstva finansija,
- objavljen je generalni poziv za konsultanta za praćenje projekta, odabrana tzv kratka lista-6 ponuđača i odabrana najpovoljnija ponuda,
- potpisan je i ugovor za isporuku dijela opreme, izvršeno je fabričko ispitivanje i isporuka iste,
- pripremljen tender za odabir najpovoljnijeg izvođača radova .

Zbog kašnjenja u dostavljanju idejnog projekta i sporosti u pripremi tendera za Izvođača dinamika realizacije je bila malo sporija od planirane.

Plan za 2012.god. je podrazumijevao proceduru eksproprijacije zemljišta do deponivanja novca na račun Ministarstva finansija i komunikaciju sa vlasnicima, nabavku dijela opreme, objavu tendera za najpovoljnije ponuđača za izvođenje radova i odabir istog. Može se konstatovati da je dio radova za koje trebalo uplatiti novac biti realizovan ali u značajno manjem obimu od Plana zbog povoljnijih cijena za opremu i za zemljište.

6. Izgradnja TS 400/110/35 kV Lastva

Projekat podrazumijeva izgradnju nove TS 400/110/35 kV Lastva kao i proširenje TS 400/220/110 kV Pljevlja 2 (izgradnja novog 400 kV DV polja Lastva).

U predmetnom periodu izvještavanja. vođene su aktivnosti:

- oko obezbjeđenja kreditnih sredstava,
- odabran je konsultant za pripremu tendera za Izvođača za realizaciju projekta po principu "ključ u ruke",
- objavljen generalni poziv za konsultanta za praćenje projekta i nakon dostavljanja ponuda odabrana je tzv. kratka lista-6 ponuđača i odabrana najpovoljnija ponuda.
- odabran je najpovoljniji ponuđač za izradu idejnog projekta za građevinski dio i izvršena revizija dostavljene dokumentacije.
- vođene su aktivnosti na rješavanju imovinsko-pravnih odnosa, završene su prve rasprave sa vlasnicima zemljišta za TS i dio za pristupni put. Od 18 vlasnika zemljišta za TS njih 10 je saglasno sa uslovima. Preostalih 8 vlasnika je zahtijevalo eksproprijaciju preostalog dijela parcele i u toku je izjašnjenje eksperata. Završetak postupka eksproprijacije do konačnosti Rješenja se može očekivati u prvoj polovini 2013.god.

- odabran je najpovoljniji ponuđač za isporuku energetskih transformatora 400/110 kV i potpisivanje ugovora i pribavljanje garancija banke kao preduslov za uplatu avansa ,
- sproveden je postupak za proglašenje javnog interesa za eksproprijaciju zemljišta potrebnog za izgradnju TS i pristupni put,
- pripremljen tender za odabir najpovoljnijeg izvođača radova.

Plan za 2012.god. je podrazumijevao proceduru eksproprijacije zemljišta do deponovanja novca na račun Ministarstva finansija i komunikaciju sa vlasnicima, nabavku dijela opreme, izradu idejnog projekta, objavu tendera za najpovoljnijeg ponuđača za izvođenje radova i odabir istog.

Može se konstatovati da je dio radova za koje je trebalo uplatiti novac realizovan ali u značajno manjem obimu od Plana zbog povoljnijih cijena za opremu i za zemljište.

7. Izgradnja DV 400 kV Lastva-Pljevlja (Čevo-Pljevlja)

Projekat podrazumijeva izgradnju DV 400 kV Lastva-Pljevlja na dionici od Čeva do Pljevalja. Dionica dalekovoda od Lastve do Čeva je zbog lakše organizacije i praćenja realizacije uključena u projekat IPI006a.

Dalekovod će biti izgrađen kao jednosistemski osim dionice Brezna-Kosanica gdje će biti DV 400 kV Lastva-Pljevlja +DV 110 kV Brezna -Žabljak odnosno i DV 400 kV Lastva-Pljevlja +DV 110 kV Pljevlja-Žabljak.

U 2012.godini pored aktivnosti vezanih za PIU konsultanata koje su iste kao za projekat izgradnje TS Lastva vođene su aktivnosti oko:

- obezbjeđenja kreditnih sredstava, upućen je zahtjev za izradu elaborata eksproprijacije za trasu dalekovoda,
- izrade idejnog projekta-planirane aktivnosti od strane konsultanata nisu realizovane jer je konsultant zahtijevao dodatna sredstva koja mu nisu odobrena.

Kako bi se pripremile podloge za tender za Izvođača kao i podaci za eksproprijaciju pripremljen je i raspisan tender i odabran Izvođač za izradu elemenata idejnog projekta.

8. Izgradnja dalekovoda 400 kV Pljevlja 2-Višegrad (br.projekta IPI009)

U ovom trenutku između Bosne i Hercegovine i Crne Gore postoji samo jedna 400 kV veza Trebinje-Podgorica. Uzimajući u obzir ambiciozne planove razvoja proizvodnih kapaciteta u Bosni i Hercegovini i projekat izgradnje pomorskog kabla od 1000 MW između Crne Gore i Italije, još jedna 400 kV veza između ova dva sistema bi bila od velike koristi u slučaju izvoza iz Bosne i Hercegovine prema Italiji, i omogućila bi siguran i neometan tranzit električne energije.

U 2012.god. je planirana izrada studije izvodljivosti.

U 2012.godini su vođene aktivnosti vezane za regionalnu studiju-pripremljen je projektni zadatak. Takođe CGES je angažovao paralelnu izradu mrežne studije koja se odnosi na vezu Crna Gora-Bosna i Hercegovina koja bi istražila i vezu 400 kV dalekovoda Gacko-Brezna.

9. Ulaganje u EES softver i hardver (prvu i drugu fazu)

ESS (ENTSO-E Scheduling System) je nužan softverski produkt, koji je u deregulisanom elektroenergetskom okruženju koje karakterise otvoreno tržište električne energije, postao obavezan programski paket, koji omogućava svakom Operatoru Prenosnog sistema da obavlja planiranje i izvršavanje aukcija prenosnih kapaciteta, razmjene nužnih planova i realizacija tih planova sa susjednim operatorima prenosnih sistema, uz citav niz dodatnih, takođe obaveznih aktivnosti.

U 2012. godini sklopljen je Ugovor za poslove: implementacije (isporuke, montaže i instalacije, parametrizacije, testiranja, obuke za korišćenje, puštanje u rad) i održavanja u garantnom i vangarantnom roku računarskog sistema, koji se sastoji od računarske opreme, softverskih paketa ESS, Dispečerskog dnevnika i Baze podataka, završeni su poslovi vezani za implementaciju. Projekat je realizovan u skladu sa Ugovorom i planom.

10. Nabavka digitalizovane sinoptičke table (br.projekta NDC004)

Slijedeći stepen razvoja savremenih dispečerskih centara stekli su se uslovi za zamjenu stare analogne sinoptičke table u NDC-u, koja je stara više od 40 godina, modernom digitalnom sinoptičkom tablom.

U toku 2011.god. je raspisan tender za odabir najpovoljnijeg ponuđača i za 2012. je planirana isporuka sinoptičke table.

U prvoj polovini 2012.god, nakon žalbi učesnika u postupku javne nabavke i odluka državne komisije za javne nabavke tender je poništen. U III kvaratalu je ponovljen postupak javne nabavke i odabran najpovoljniji ponuđač.

Ugradnja novog video zida, koji je bio neophodan kao ispunjenje jednog od uslova ENTSO-e za većim nivoom monitoringa EES-a, uslovia je dodatna prilagođenja prostora u dispečerskoj sali NDC-a pa je i stepen finansijske realizacije premašen.

11. Proširenje SCADA sistema modulom za obzervabilnost spoljnog sistema i proračun N-1 sigurnosti (br.projekta NDC008)

U skladu sa zahtjevima operativnih pravila ENTSO-a (Pravilnik 3), potrebno da se u okviru SCADA sistema, realizuje trajno praćenje područja koja imaju uticaja na prenosni sistem Crne Gore ('obzervabilna oblast) i kontrola eventualnog narušavanja N-1 sigurnosnog kriterija što bi moglo ugroziti stabilnost i sigurnost rada elektroenergetskog sistema u regionu.

Kao sastavni dio ovog projekta planirala se instalacija i konfiguracija potrebne opreme kako bi CGES postalo EH čvoriste. Putem EH, podaci će se razminjenjivati sa susjednim elektroenergetskim sistema a modul za obzervabilnost će i pomoću svojih parametara prikazivati elemente naseg i susjednog elektroenergetskog sistema.

U prvoj polovini 2012.god. instaliran je novi SISCO softver ver.5 za razmjenu podataka preko TASE 2 protokola na dva redundantna servera koji su smješteni u novi rek ormar u telekomunikacionoj sali.

Razmjena podataka preko zvaničnih adresa ostvarena je i sa EMS-om, čime su zaokružene aktivnosti po pitanju ovog projekta. Računar na kojem je prikazan elektroenergetski sistem Crne Gore sa zahvatom iz susjednih sistema (u ovom momentu EMS i NOSBIH) je smješten u dispečersku salu. Projekat je u cjelosti završen u prvoj polovini 2012.god.

11. Ostali projekti

Osim navedenih, veoma obiman investicioni plan CGES-a obuhvatio je i aktivnosti na sljedećim projektima:

- Rekonstrukcija TS 110/35 kV Nikšić
- Izmještanje dalekovoda 110 kV Nikšić-Bileća iz rejonu Dragove Luke
- Rekonstrukcija postrojenja (nabavka rastavljača 110 kV i 220 kV, prekidača i potpornih izolatora 400 kV)
- Rekonstrukcija TS Podgorica 1
- Izgradnja TS 110/35/10 kV Zeta i DV 110 kV Podgorica 5-Golubovci
- Izgradnja TS 110/10 kV Nikšić 2 (Kličevo) i njeno povezivanje na 110 kV mrežu
- Izgradnja TS 110/35 kV Žabljak
- Nabavka i implementacija softvera za projektovanje
- Rekonstrukcija sistema zaštita- ugradnjom novih zaštita 400 kV
- Rekonstrukcija postrojenja 110kV i 400 kV
- Nabavka i ugradnja mjernih transformatora
- Uvođenje DV 110 kv Budva-Tivat u TS 400/110/35 kV Lastva po principu "ulaz-izlaz"
- Neophodna ulaganja u hardver i softver za re-implementaciju FMIS-Data Code
- Pripremne aktivnosti na implementaciji rezervnog Dispečerskog centra u zgradi CGES-a
- SCADA za novi dispečerski centar sa EMS sistemom (uključujući i procjenu N-1 faktora sigurnosti u EES u realnom vremenu)
- Unapređenje softvera i hardvera NDC SCADA sistema
- Nabavka baterija za NDC i trafostanice CGES-a
- Rekonstrukcija TS 110/35 kV Pljevlja1
- TS Podgorica 3, zamjena transformatora 110/10 kV, 40 MVA
- TS 400/110/35 kV Ribarevine
- DV 400 kV Podgorica-Tirana
- Proširenje TS 110/35 kV Andrijevića i priključak na DV 110 kV EVP Trebješica-Berane po principu ulaz-izlaz
- Instrumenti i aparati za mjerenje, zaštitu i sigurnost rada TS
- TS 110/10 kV Podgorica 4, obezbjeđenje dvostranog 110 kv napajanja i druge investicije

Održavanje

U okviru realizacije redovnog godišnjeg plana održavanja, odgovorne službe Elektroprenosa – Održavanje i Eksploatacija, relaizovale su u potpunosti 216 aktivnosti, dok je 86 realizovano djelimično ili je odloženo za kasniji period. Uz aktivnosti i službe Zaštite i ispitivanja, može se konstatovati da je stepen realno ostvarenog plana održavanja od preko 70% prilično dobar rezultat.

Pomenute redovne aktivnosti odnosile su se na redovne revizije prekidača i rastavljača, revizije transformatora, zamjene rasklopne opreme i slične poslove, koji su obuhvatili gotovo sve trafostanice u vlasništvu CGES-a. Dalekovodne ekipe su osim standardnih aktivnosti na zamjeni izolatorskih lanaca, sječi šume i opravke oštećenih provodnika ugrađivali i nedostajuće količine otuđenih čeličnih konstrukcija na šesnaest dalekovoda širom zemlje.

Spremnost sistema prilično je potvrđena i u periodu od 1. do 14. februara 2012. godine, kada je područje Crne Gore bilo je na udaru vrlo nepovoljnih vremenskih prilika - serije od dva ciklona koji su iz oblasti Sredozemlja-zapadno od Italije, upadali u Jadransko more i time svojim dejstvom uslovili ekstremne meteorološke uslove. Kombinacija i istovremenost djelovanja ovih pojava, na području Crne Gore uslovili su naglo formiranje visokog sniježnog pokrivača koji je u pojedinim mjestima oborio dosadašnje rekorde, za više od pola vijeka od kako se vrše organizovana sistematska mjerenja, u skladu sa standardima Svjetske meteorološke organizacije (WMO).

Na osnovu najave Hidrometeorološkog zavoda, o daljem usložnjavanju meteorološke situacije izazvane djelovanjem drugog ciklona, na prijedlog Koordinacionog tima za upravljanje u vanrednim situacijama, Savjet za odbranu i bezbjednost Crne Gore, 11. februara je, proglasio vanredno stanje na čitavoj teritoriji države. Odluku je 14. februara potvrdila Skupština Crne Gore, a donesene su i 22 naredbe, kojima je naloženo preduzimanje odgovarajućih mjera u cilju adekvatnog reagovanja svih segmenata sistema. U okviru redovnih aktivnosti na eksploataciji i održavanju prenosne mreže crnogorskog elektroenergetskog sistema, a imajući u vidu najavljene vremenske uslove, Crnogorski elektroprenosni sistem a.d. (CGES), započeo je mjesec februar u stanju pune pogonske spremnosti svih elemenata prenosne mreže. Na dan 01.02.2012. godine svi dalekovodi i transformatori prenosne mreže bili su u funkciji, a dežurne ekipe za upravljanje i eksploataciju bile su u punom sastavu. Radnici službe održavanja su, u skladu sa internim aktima preduzeća raspoređeni na tri glavne lokacije u Crnoj Gori.

Izuzetno velike količine sniježnih padavina, vjetar i niske temperature uslovile su visoku potrošnju električne energije, nadprosječnu opterećenost dalekovoda i transformatora prenosne mreže, mehanička naprezanja elemenata i tešku prohodnost do mjesta kvara. Dodatni izazov predstavljala je prethodno veoma nepovoljna hidrološka situacija, nizak nivo rezerve u hidroelektranama, te odluka većine zemalja regiona o zabrani ili ograničavanju izvoza i tranzita električne energije.

Dana 07.02.2012. godine u 04:18, usljed atmosferskog prenapona i posljedičnog kvara na distributivnom transformatoru 35/10kV u TS 220/110/35kV Mojkovac, dolazi do požara u ovom postrojenju, usljed kojeg strada transformator 110/35kV, a bez napajanja električnom energijom ostaju potrošači na području opština Mojkovac i Kolašin. U cilju skraćivanja beznaponskog stanja, koje bi zbog ovakve havarije i u redovnim vremenskim uslovima trajalo nekoliko dana, tehnički kolegijum CGES-a uz konsultacije sa predstavnicima elektrodistribucije i glavnim republičkim inspektorom za energetiku, donosi odluku o privremenom propuštanju 35kV napona 110kV dalekovodom Ribarevine–Mojkovac. Nakon završetka radova na adaptaciji postrojenja za novo rješenje, potrošači ova dva grada dobila su napajanje. Beznaponsko stanje trajalo je 41 sat i 12 minuta, a ukupna neisporučena energija je 304MWh.

U istom periodu, ostalim distributivnim potrošačima u Crnoj Gori isporučeno je 20.028 MWh električne energije, pa procenat neraspodjivosti energije iz prenosne mreže nije prelazio 1.5% za vrijeme najvećeg poremećaja u sistemu. Radovi na konačnom otklanjanju posljedica havarije, te povratku sa privremenog na trajno rješenje su završeni 14.02. 2012. god u 14:01h.

Pojačane mjere nadzora sistema, spremnost ekipa i opreme, neophodnih procedura (poput Plana havarijskih redukcija), kao i brzo prilagođavanje vanrednim uslovima (npr. privremeno suspendovana procedura dodjele prekograničnih kapaciteta), omogućili su da prenosna mreža tokom vanrednog stanja uspješno obavi svoju funkciju. Ovoj činjenici nemjerljivo je doprinio i najviši nivo saradnje sa svim ostalim subjektima zastupljenim u Operativnom štabu za vanredne situacije.

Upravljanje sistemom

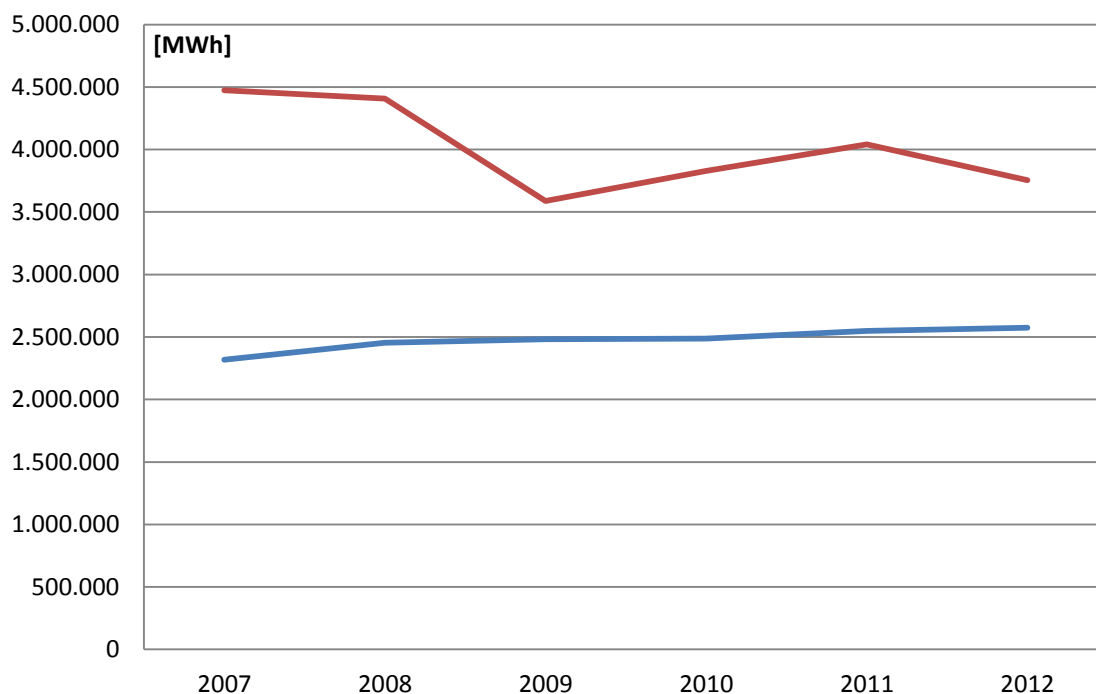
Energija prenesena za potrebe potrošača u zemlji

Ukupna potrošnja električne energije u Crnoj Gori ima trend postepenog pada još od početka globalne ekonomske krize (**Grafik 7**). Zbog značajnog smanjenja potrošnje najvećih industrijskih potrošača – Kombinata aluminijuma Podgorica i Željezare Nikšić, ukupna potrošnja u zemlji sa nekada ustaljenih, 4.5 TWh godišnje (ili precizno 4.47TWh u 2007. godini) svela se na svega 3.75 TWh u 2012. godini. Nastavak trenda za očekivati je i u 2013. godini, a ovaj fenomen posebno utiče i na realizaciju regulatorno dozvoljenog prihoda. Naime, obzirom da je pad potrošnje brži od bilansom predviđenog, prikupljanje regulatorno dozvoljenog prihoda već niz godina ostvaruje se za zakašnjenjem od godinu dana, odnosno tek nakon primjene odgovarajućih korekcija.

Ohrabrujući, ali u umjerenoj količini, je trend distributivne potrošnje, koja je na nivou Crne Gore porasla sa 2.31TWh u 2007. godini na 2.57TWh u 2012. godini, odnosno za preko 11%. Ovo odgovara prosječnoj godišnjoj stopi rasta distributivnog konzuma od oko 2.1%.

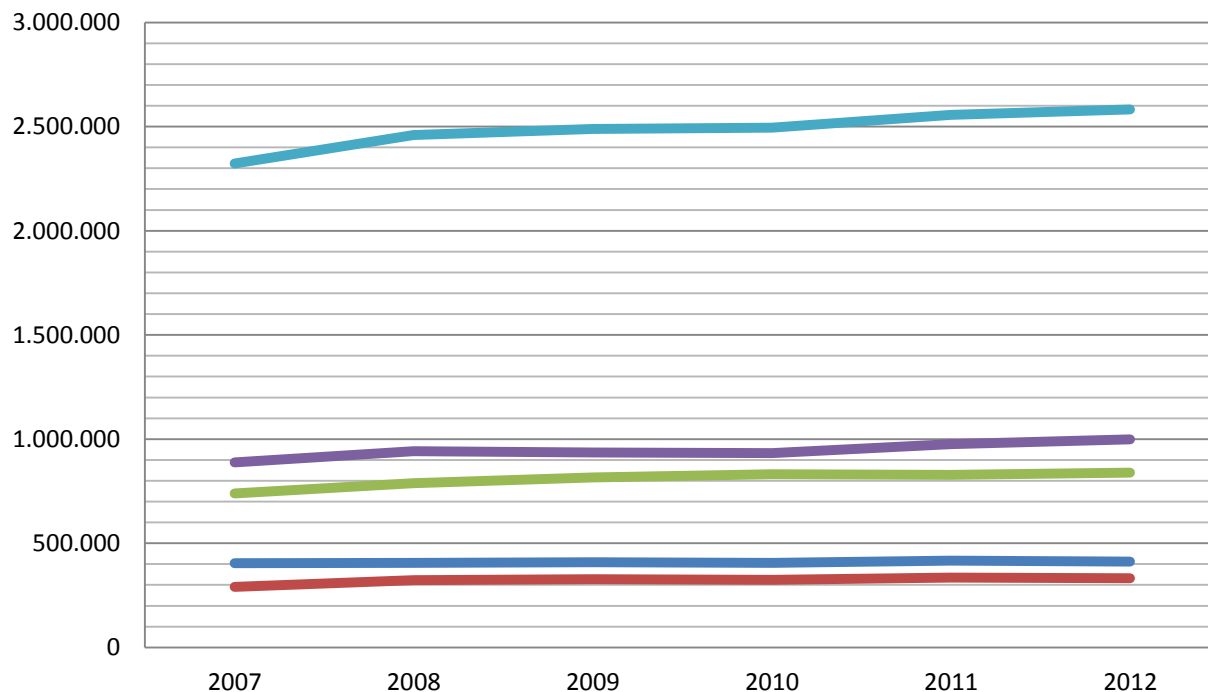
Imajući u vidu trend pada industrijske potrošnje, za dalje planiranje potrebn je posebno obratiti pažnju i na regionalnu raspodjelu trendova kretanja distributivne potrošnje u zemlji. Naime, Prosječna godišnja stopa rasta potrošnje od 2.1% prilično je neravnomjerno raspoređena, pa se kreće od svega 0.4%

godišnje na sjeveru, preko 2.3% ukupno godišnje na Jugu, 2.6% u Pogorici i skoro 2.7% godišnje na zapadu.

Grafik 7 – Trend potrošnje električne energije u Crnoj Gori u periodu 2007 – 2012 godina
(plava linija – ukupna potrošnja, crvena linija – distributivna potrošnja)

Ovakav raspored trendova (Grafik 8) ukazuje na premještanje centra potrošnje prema Podgorici i Budvi, u kojoj je i zabilježen najveći pojedinačni porast potrošnje od ukupno 18,6% ili godišnje 3.5%. Nasuprot tome, na Cetinju se bilježi pad sa nevjerovatnih gotovo 2% godišnje, u Beranama 0.8%, a Mojkovcu i Andrijevici taj pad je oko 0.3% godišnje.

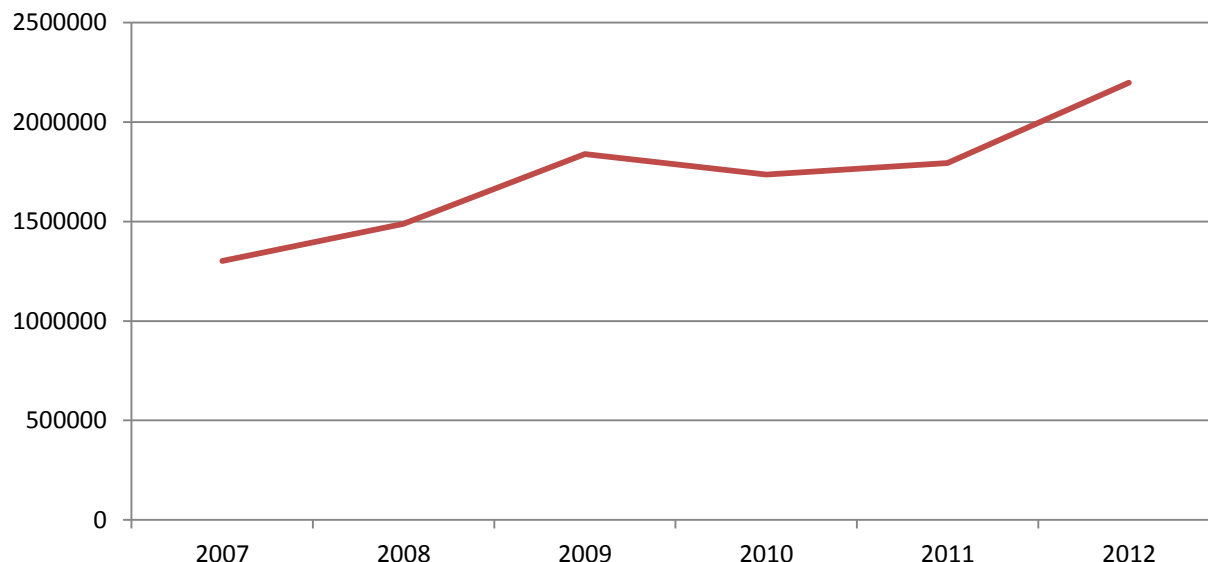

Grafik 8 – Trend distributivne potrošnje električne energije u Crnoj Gori u periodu 2007 – 2012 godina u MWh (plava– Sjever, crvena– Zapad, zelena - Podgorica, ljubičasta - Jug)

Energija tranzitirana preko crnogorskog elektroenergetskog sistema

Nasuprot, gotovo zabrinjavajućem trendu domaće potrošnje, u 2012. Godini zabilježen je nastavak pozitivnog trenda tranzitiranih količina električne energije. Činjenica da je puštanjem u rad 400kV dalekovoda Podgorica – Tirana, crnogorski sistem postao interesantan i za komercijalne i fizičke tokove snaga, rezultirala je povećanim vanrednim prihodom po osnovu upravljanja zagušenjima.

Rast ukupnih količina tranzitirane energije sa 1.3 na 2.2TWh, ali i rast pripadajućih prihoda, potvrđuju stav da je dobro povezivanje sa susjedima i omogućavanje tranzita reurs na čijem razvoju CGES mora poraditi u sopstvenom interesu.

Grafik 9 – Trend tranzitiranik količina električne energije preko EES-a Crne Gore u periodu 2007 – 2012 godina u MWh

Kvalitet isporuke i otkazivanje prekograničnih kapaciteta

Najduži prekid u napajanju neke od tačaka priključenih na prenosnu mrežu tokom 2012. godine dogodio se u uslovima neposredno vezanim az aproglašenje vanrednog stanja na teritoriji Crne Gore zbog teških vremenskih prilika i trajao je 41 sat. Za to vrijeme procijenjeno je da nije isporučeno 304MWh, a stepen isporučene energije u istom periodu bio je 98.5%. Na nivou godine i na nivou ukupnog konzuma ovaj broj je značajno popravljen, pa je ukuna neisporučena energija na nivou sistema za godinu dana manja od 0.1%.

Tokom godine nije bilo otkazivanja prekograničnih prenosnih kapaciteta zbog neraspoloživosti interkonektivnih dalekovoda i raspoloživost alociranih kapaciteta je bila 100%.

Socijalna odgovornost

Nivo svoje društvene odgovornosti, osim kroz odnos prema osnovnoj djelatnosti, koja je od javnog značaja i čije kvalitetno obavljanje predstavlja jedan od osnovnih preduslova razvoja savremenog društva, CGES je pokazao i direktnu finansijsku podršku čitavom nizu sportskih i kulturnih događaja, kao i kroz podršku mladim ljudima željnim daljeg stručnog i naučnog usavršavanja.

Ukupan budžetom predviđen iznos sponzorstava u 2012. godini iznosio je 100.000,00 € a njegova preraspodjela ispoštovala je odnos potreba i dostignuća pojedinačnih korisnika. CGES sa ponosom ističe da je najveći pojedinačni korisnik naše pomoći bio jedan od najuspješnijih sportskih kolektiva Crne Gore svih vremena - Ženski rukometni klub Budućnost, koji je 13.5.2012. godine osvojila evropsku Ligu šampiona i u potpunosti opravdao ukazano povjerenje i uložena sredstva.

Regulatorni okvir

U skladu sa Zakonom o energetici i Energetskom Politikom predviđenim aktivnostima na poboljšanju regulatornog procesa i profesionalne nezavisnosti Regulatorne agencije za energetiku, Agencija je, u cilju razvoja jasnog i predvidivog regulatornog okvira i podsticanja regiona za ulaganja u energetske sektor Crne Gore, posljednjeg dana 2011. godine donijela Metodologiju za utvrđivanje regulatornog prihoda i cijena za korišćenje prenosnog sistema električne energije, što je jedna od ključnih odrednica u planiranju rada crnogorskog operatora prenosa tko 2012. godine i dalje.

Osim ove metodologije, Agencija je utvrdila i Metodologiju za utvrđivanje cijena i uslova za pružanje pomoćnih i sistemskih usluga i usluga balansiranja prenosnog sistema električne energije, Metodologiju za utvrđivanje regulatornog prihoda i cijena za korišćenje distributivnog sistema električne energije, Metodologiju za utvrđivanje regulatornog prihoda javnog snabdjevača i regulisanih tarifa za snabdijevanje električnom energijom i Pravila o odobravanju naknade za rad operatora tržišta i to za trogodišnji regulatorni period. Po prvi put ovim podzakonskim aktima je utvrđena funkcionalna veza između investicionih planova subjekata i utvrđivanja kapitalnih troškova (povrata na sredstva i amortizacije), uključujući i korekcije zbog nerealizacije investicija u skladu sa investicionim planovima.

Na osnovu navedenih metodologija i pravila utvrđeni su regulatorno dozvoljeni prihodi energetske subjekata, tarife, cijene i naknade za period 01.08.2012. do 31.07.2015. godine.

Navedenim metodologijama utvrđeno je da se zbog promjene pojedinih parametara kao što su investicije u energetske sektor, regulatorno dozvoljeni prihodi energetske subjekata, cijene i tarife mogu mijenjati tokom perioda važenja. Metodologijama je takođe utvrđena i mogućnost promjene prihoda, tarifa i cijena i usljed promjene troškova na koje subjekti ne mogu ili djelimično mogu uticati.

Početkom godine, nakon odobravanja od strane Regulatorne agencije za energetiku, Pravila za funkcionisanje prenosnog sistema u objavljenom službenom listu, čime je zaokružena izrada i usaglašavanje podzakonskih akata sa Zakonom o energetici iz 2010. godine.

Korporativni podaci

Odbor direktora

Odbor direktora CGES-a ima sedam članova, od kojih četiri predstavljaju Državu Crnu Goru, kao najvećeg vlasnika, dva kompaniju TERN s.p.a. i jedan manjinske akcionare. Predsjedik Odbora direktora je Dragan Laketić, dipl.el.ing, potpredsjednik Luigi de Francisci, dopl.prav. , koji je na tom mjestu tokom godine zamijenio Francesca del Pizza, a članovi su Radivoje Brajović, Vesna Bracanović, Milica Raičević, Elisabetta Colacia i Bojša Šotra.

Odbor direktora ima ovlašćenja da upravlja i rukovodi Društvom i vrši nadzor nad tekućim poslovanjem; saziva redovnu i vanrednu Skupštinu akcionara; priprema predloge odluka za Skupštinu akcionara i izvršava njene odluke; usvaja Poslovni plan Društva ili bilo koju njegovu bitnu izmjenu i daje smjernice za njegovo ostvarivanje; usvaja godišnji budžet Društva ili bilo koju njegovu bitnu izmjenu i daje smjernice za njegovo ostvarivanje; usvaja investicione Planove razvoja Društva, uključujući planove izgradnje (i bilo koje materijalne – bitne promjene) koji se odnose na Povezanu i Dodatnu mrežnu infrastrukturu, uključujući ali ne ograničavajući se na bilo koje odredbe ovih planova za nabavku relevantnog materijala i slično.

Menadžment

Top menadžment kompanije, uz Izvršnog direktora broji još devet članova, kao i dvanaest članova srednjeg i nižeg menadžmenta. Tokom 2012. godine na poziciji izvršnog direktora bio je Ljubo Knežević, pomoćnik za razvoj Dušan Vukasović, Pomoćnik za investicije Leda Minić, Pomoćnik za međunarodnu saradnju i odnose sa državnim institucijama Vesna Bracanović, koja se pridružila timu tokom godine, kao i direktor Nacionalnog dispečerskog centra Dr Branko Stojković, direktor Elektroprenosa Branko Knežević, Direktor Sektora za finansijsko planiranje i kontrolu Valerio Mastragostino, direktor Sektora ekonomskih poslova Kosa Špadijer i direktor sektora za pravne, kadrovske regulatorne i poslove međunarodne saradnje Aleksandar Mijušković do 4. Jula 2012. godine.

Zarade i naknade

Zarade

Tokom 2012. godine, u skladu sa zaključcima Vlade Crne Gore sa sjednice od 25. Aprila 2012. godine naknade članovima odbora direktora i zarade menadžerskog tima umanjene su između 20% i 45%, kako bi osnovna mjesečna zarada Predsjednika Odbora direktora bila limitirana na 3.5 prosječne mjesečne zarade u državi, Izvršnog direktora na 3 prosječne mjesečne zarade u državi, a ostalih članova menadžmenta na 2.5 prosječne mjesečne zarade u državi.

Prosječna mjesečna neto zarada u Crnoj Gori u 2012. godini iznosila je 497 €.

Naknade

Sve ostale naknade menadžmenta CGES-a limitirane su, u skladu sa istim zaključcima na jednu prosječnu mjesečnu zaradu u državi.

Kratkoročni i dugoročni bonusi

Kompanijska politika naknada i zarada nije predviđala isplatu bonusa, za 2011. godinu iako je završena sa neto profitom u iznosu od 3.5 miliona €, što je u skladu i sa kasnijim tumačenjima pomenute odluke Vlade Crne Gore iz Aprila 2012. godine.

Ostale beneficije

Članovima menadžmenta kompanije i ostalim zaposlenim, pokriveni su troškovi telekomunikacija do određenog limita, koji odgovara realnim troškovima službenih razgovora, a sve u cilju optimizacije interne komunikacije u društvu. Ovaj trošak limitiran je na 50€ mjesečno i to za svega nekoliko članova menadžmenta, dok je za ostale zaposlene limit manji.

Kompanijskim pravilima nije predviđena mogućnost korišćenja službenih vozila u privatne svrhe, osim u izuzetnim slučajevima.

Nova sistematizacija

Fokusiranje kompanije na intenzivan investicioni ciklus koji je otpočet dokapitalizacijom od strane Terna s.p.a. u 2011. godini, zahtijeva i organizacione promjene. Promjenama u Julu 2012. godine ispoštovana je zakonska obaveza definisanja pozicije internog revizora, ojačana je Služba za planiranje mreže i razvoj, iniciran je pokušaj osavremenjavanja Službe eksploatacije, a sve kroz internu preraspodjelu radne snage i bez uvećanja ukupnog broja zaposlenih.

Organi Crnogorskog elektroprenosnog sistem su:

- SKUPŠTINA AKCIONARA
- ODBOR DIREKTORA
- IZVRŠNI DIREKTOR
- SEKRETAR DRUŠTVA

Odbor direktora ima direktnu komunikaciju sa Sekretarom društva, Internim revizorom i menadžmentom preko Izvršnog direktora, u čijoj direktnoj nadležnosti je Kabinet Izvršnog direktora

Rukovođenje kompanijom podijeljeno je na pet organizacionih cjelina, kojim rukovode Direktori, a zajedničkim radom koornira Izvršni direktor uz pomoć tri pomoćnika.

Organizaciona struktura data je u nastavku:

3. Sektor za ekonomske poslove
 - 3.1. Služba platni promet**
 - 3.2. Služba za računovodstvo**
 - 3.3. Služba za javne nabavke**

- 3 Sektor za finansijsko planiranje, kontrolu i odnose sa investitorima

4. Sektor za regulatorne, pravne, kadrovske i poslove međunarodne saradnje
 - 4.1. Služba za pravne i kadrovske poslove**
 - 4.2. Služba za regulatorne poslove međunarodne aktivnosti**

5. NACIONALNI DISPEČERSKI CENTAR
 - 5.1. Služba za operativno upravljanje, planiranje i razvoj EES-a**
 - 5.1.1. Odjeljenje za upravljanje EES u realnom vremenu
 - 5.1.2. Odjeljenje za kratkoročno planiranje tržišne operacije i obračune
 - 5.2. Služba za razvoj i eksploataciju sekundarnih i informacionih sistema**
 - 5.2.1. Odjeljenje za SKADA i lokalnu automatizaciju
 - 5.2.2. Odjeljenje mjerenja
 - 5.2.3. Odjeljenje za aplikacioni tehnički informacioni sistem
 - 5.2.4. Odjeljenje za poslovni informacioni sistem
 - 5.3. Služba za telekomunikacije**
 - 5.3.1. Odjeljenje za prenosne sisteme
 - 5.3.2. Odjeljenje za razvoj novih TK tehnologija, investicije i komercijalizaciju TK kapaciteta
 - 5.3.3. Odjeljenje za radio sisteme
 - 5.4. Odjeljenje za održavanje NDC-a i sistema SBN

6. ELEKTROPRENOS
 - 6.1. Služba eksploatacije**
 - 6.1.1. Odjeljenje za koordinaciju
 - 6.1.2. Trafostanice 400 kV, 220 kV i 110 kV
 - 6.1.3. Odjeljenje za preventivno pogonsko održavanje
 - 6.2. Služba održavanja**
 - 6.2.1. Odjeljenje za zajedničke poslove

6.2.2. Odjeljenje za održavanje dalekovoda

6.2.3. Odjeljenje za održavanje trafostanica

6.3. Služba zaštite i ispitivanja

6.3.1. Odjeljenje zaštite

6.3.2. Odjeljenje ispitivanja

6.4. Služba za planiranje mreže i razvoj

6.4.1. Odjeljenje za planiranje mreže

6.4.2. Odjeljenje za pripremu planske dokumentacije

6.4.3. Odjeljenje za pripremu projektne dokumentacije

6.4.4. Odjeljenje za upravljanje projektima

Zaposleni

Prema revizorskom izvještaju, na dan 31.12.2012 godine u CGES-u je ukupan broj zaposlenih bio 318, što je za šest manje u odnosu na kraj 2011. godine (324).

Od ukupnog broja zaposlenih, ugovor na neodređeno ima 302, na određeno njih 14, a u kompaniji rade i dva pripravnika.

Osim navedenih, u kompaniji se na stručnom osposobljavanju nalazi devetnaest visokoškolaca, čije troškove osposobljavanja pokriva Zavod za zapošljavanje.

Finansijski izvještaj

FINANSIJSKI REZULTATI ZA 2012

Bilans uspjeha

Finansijski iskazi na kraju godinu pokazuju neto dobit od 6,6 Mln €.

Prihodi iznosi 30,0 Mln € i uglavnom se odnosi na korišćenje prenosne mreže (16,5 Mln €), alokacije kapaciteta (7,0 Mln €) i priznavanje gubitaka u prenosu (5,4 Mln €).

Operativni troškovi su dostigli 17,3 Mln €, i većim djelom su rezultat troškova zaposlenih (6,7 Mln €) i gubitaka u prenosu (5,9 Mln €).

EBITDA (zarada bez obračunatih kamata, poreza i amortizacije,) jednak je 12,7 Mln €, a marža dostiže 42%.

Prihodi od prenosa: manji nego u 2011 (-1,3 Mln €) uglavnom zbog manjeg stepena korišćenja mreže tokom čitave 2012 godine (-1,1 Mln €) i nižih tarifa (-0,2 Mln €).

Gubici u prenosu: Veći nego u prethodnoj godini (+0,8 Mln €) zbog ITC prihoda (0,4 Mln €) dok ostalih 0,4 Mln € uslijed zajedničkog uticaja viših tarifa (0,8 Mln €) i manjeg stepena korišćenja mreže (0,4 Mln €).

Prihodi od zagušenja: +3,7 Mln € uslijed većih godišnjih aukcija +2,0 Mln € i mjesečnih aukcija za 1,7 Mln €.

Ostali prihodi: +0,6 Mln € u odnosu na prethodnu godinu uglavnom zbog prihoda od korišćenja sredstava za sudske sporove i otpremnine.

Operativni troškovi: +1,1 Mln € uglavnom usled razlika u sledećim stavkama:

Usluge (Usluge trećih lica i ostali troškovi): +0,5 Mln € uglavnom usled neto uticaja većih iznosa rezervisanja za sudske sporove (+1,2 Mln €) i kašnjenja u odobravanju stambenih kredita (-0,4 Mln €) kao i troškova za otpremnine (-0,3 Mln €).

Troškovi gubitaka u prenosu: Veći u odnosu na prethodnu godinu (+0,7 Mln €) uglavnom usled različitih tarifa u gubicima po osnovu domaće potrošnje.

Troškovi zaposlenih: u skladu sa 2011.

Bilans uspjeha			
<i>€ mil</i>	2012	2011	2012 u odnosu na 2011 godinu
Prihodi od prenosa	16.5	17.8	(1.3)
Gubici u prenosnoj mreži	5.4	4.6	0.8
Prihodi od zagušenja	7.0	3.3	3.7
Ostali prihodi	1.1	0.5	0.6
Ukupni prihodi	30.0	26.1	3.8
Zaposleni	6.7	6.7	(0.0)
Materijal	0.3	0.4	(0.1)
Usluge trećih lica	1.3	1.1	0.2
Ostalo	3.1	2.8	0.3
Gubici u prenosnoj mreži	5.9	5.3	0.7
Ukupno Opex	17.3	16.2	1.1
EBITDA	12.7	10.0	2.7
<i>Marža</i>	42%	38%	4%
D&A	6.6	6.4	0.2
EBIT	6.1	3.6	2.5
<i>Marža</i>	20.5%	13.7%	6.8%
Neto finansijski trošak	(1.1)	(0.4)	(0.7)
Finansijski prihod	1.7	1.1	0.6
Finansijski trošak	0.6	0.7	(0.1)
EBT	7.2	3.9	3.3
Porezi	0.7	0.4	0.2
Neto dobit	6.6	3.5	3.0

Broj zaposlenih na kraju 2012 je 318 zaposlenih (-7 zaposlenih u odnosu na 2011 godinu).

Amortizacija:

Ostvarena amortizacija je neznatno viša u odnosu na prethodnu godinu (+0,2 Mln €).

Neto finansijski trošak

Niži neto trošak u odnosu na prethodnu godinu (-0,7 Mln €) uglavnom zbog većih kamata na deponovana sredstva.

Porez na profit se obračunava kao 9% oporezivog profita plus fiskalna korektivna usklađivanja (tj. troškovi amortizacije, rezervisanja za otpremnine i jubilarne nagrade, itd.)

Ostvarenje u odnosu na prethodnu godinu (+0,2 Mln €) uslijed većeg EBT (zarade prije obračunatih poreza)

Bilans stanja

Neto Finansijski dug

Ostvarenje u odnosu na prethodnu godinu : +0,6 Mln € uglavnom zbog nižeg stanja gotovine

Postojeći krediti

Ostvarenje u odnosu na prethodnu godinu: niži za -0,5 Mln € usled povlačenja (1,1 Mln €) manjeg od amortizacije kredita (1,6 mln €) u 2012.

Bilans stanja			
	2012	2011	2012 u odnosu na 2011 godinu
<i>€ mil</i>			
Osnovna sredstva	143.9	136.8	7.2
Obrtni kapital	(1.5)	0.9	(2.4)
Fondovi	2.3	1.4	0.8
Neto investirani kapital	140.2	136.2	3.9
Akcijski kapital	165.2	161.9	3.3
Uplaćeni kapital	155.1	120.8	34.3
Injektiranje kapitala(dokapitalizacija)	-	34.3	(34.3)
Rezerve	0.3	-	0.3
Preneseni rezultati	9.9	6.8	3.0
Neto dugovanja	(25.0)	(25.7)	0.6
Gotovina	46.9	48.1	(1.2)
Dugoročna dugovanja	21.9	22.4	(0.5)
Ukupno	140.2	136.2	3.9

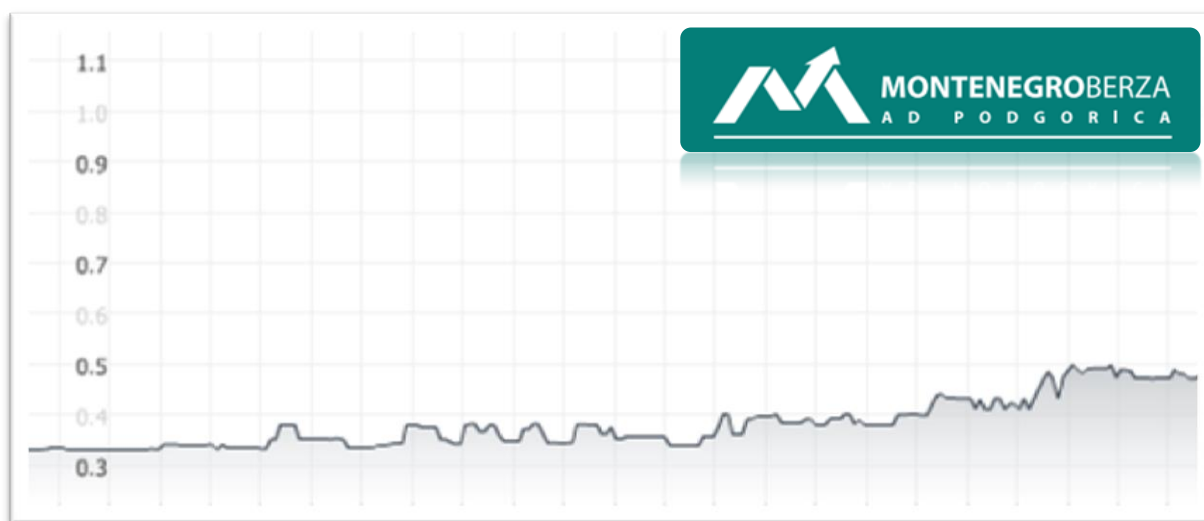
Novčani tokovi gotovine

Tokovi Gotovine		
<i>€ mil</i>	2012	2011
Početno stanje	48.1	11.4
EBIT	6.1	3.6
Porezi	(0.7)	(0.4)
Amortizacija	6.6	6.4
Promjena - Obrtni kapital	2.4	(1.1)
Promjena - Fondovi	0.8	0.3
Promjena - Investicije	(12.9)	(10.0)
Terna CG eksproprijacija	(0.8)	
Ukupno aktivnosti iz poslovanja	1.5	(1.2)
Finansijski troškovi	1.1	0.4
Promjena - Dugoročno dugovanje	(0.5)	3.3
Ukupno aktivnosti finansiranja	0.5	3.6
Injekcije kapitala	0.3	34.3
Dividende	(3.5)	-
Injektirani kapital	(3.3)	34.3
Ukupno	(1.2)	36.7
Konačni Bilans	46.9	48.1

Članstvo na berzi i akcije CGES-a

Od 7.5.2012. godine akcije CGES-a se kotiraju na A-listi Montenegroberze, što je je potvrda kvaliteta same hartije od vrijetnosti, a posredno i niza preduslova koja kompanija ispunjava u pogledu korporativne kulture.

Na grafiku 10 dat je trend kretanja akcija kompanije, koji pokazuje rast sa 0.3400 € po akciji na početku godine na 0.5000 € po akciji, kolika je bila vrijednost 31.12.2012.

Grafik 10: Vrijednost akcija Crnogorskog elektroprenosnog sistema a.d. na Montenegroberzi u periodu 1.1.2012. – 31.12.2012 godine